

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Ірина Цепова

НАВЧАННЯ
БЕЗ МЕЖ

1

КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА БУКВАР

ЧАСТИНА 4

Цєпова І. В.

«Українська мова. Буквар»
навчальний посібник для 1 класу закладів загальної середньої освіти
(у 6-и частинах)
Частина 4

Видавництво «Ранок»

Навчальний посібник створено відповідно
до Типової освітньої програми, розробленої
під керівництвом О. Я. Савченко

Ірина Цєпова

УКРАЇНСЬКА МОВА БУКВАР

Навчальний посібник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 6-и частинах)

Частина 4

Схвалено для використання в освітньому процесі

Електронні
матеріали
до підручника

Харків
Видавництво «Ранок»
2023

Умовні позначки

ДЛЯ ЧИТАННЯ

	слово		голосний звук
	пара слів		приголосний твердий звук
	слово-помічник		приголосний м'який звук
	речення		

розглянь, розкажи

прочитай,
що зможеш (читає той, хто
знає всі букви)

прочитай самостійно

завчи
скоромовку

виконай завдання до тексту,
дай відповіді на запитання

театралізуй

ДЛЯ ПИСЬМА

розглянь
зразок

наведи
букви і слова

спиши з друкованого

виконай логічне
завдання

збери і запиши
слово

напиши
за зразком

допиши

Дорога _____ !

ім'я

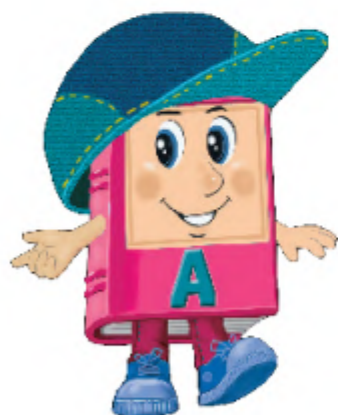
Дорогий _____ !

ім'я

Ось уже і пройдено половину шляху в нашій подорожі до дивовижного світу української мови. Ти вже знаєш багато букв абетки, умієш з ними читати і писати. Це допомагає тобі спілкуватися з учителем, рідними, друзями та іншими людьми.

Запрошую тебе продовжити мандрівку до чудової скарбниці слів і працьовитих літер. На тебе знову чекають приємні зустрічі та надзвичайні відкриття. Тож вирушаймо в путь.

Щасливої нам дороги і цікавих пригод!

* * *

Мандрівка по абетці —
дорога в дивний край,
в чудовий край, що зветься
країною ЧИТАЙ.

Григорій Усач

зима
мороз

зимня
морозна

зимова
морозяна

замети
за-

Весела зима

Настала зима. Застелила вона землю снігом. Приморозило.

Дітвора зліпила надворі білу бабу. Додали відро і мітлу. Замість носа — моркву. А поряд Борис, Слава і Ліза побудували зі снігу лабіринт. Весело в ньому блукати! Тарас посадив Наталю і Світлану на сани та везе.

Зима морозяна, але весела!
Біла зима

Біла баба зима
В сани сіла сама,
Залетіла, мов буря, у місто.
Білі зуби в зими,
Білі брови в зими,
Біле плаття і біле намисто.

Алла Свашенко

g - m f - n z - c

gróva

tráva

ruča

rina

zmba

slmba

Зима морóзяна, але весе-

Blank handwriting practice lines.

Славні газди

га – ґа го – ґо гу – ґу ги – ґи гі – ґі

ґава
ґуля

ґрунт
ґвалт

ґердан
ґирлиґа

ґазда
ґаздиня

Упізнай
і надру-
куй

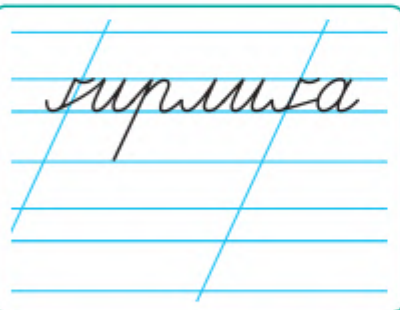
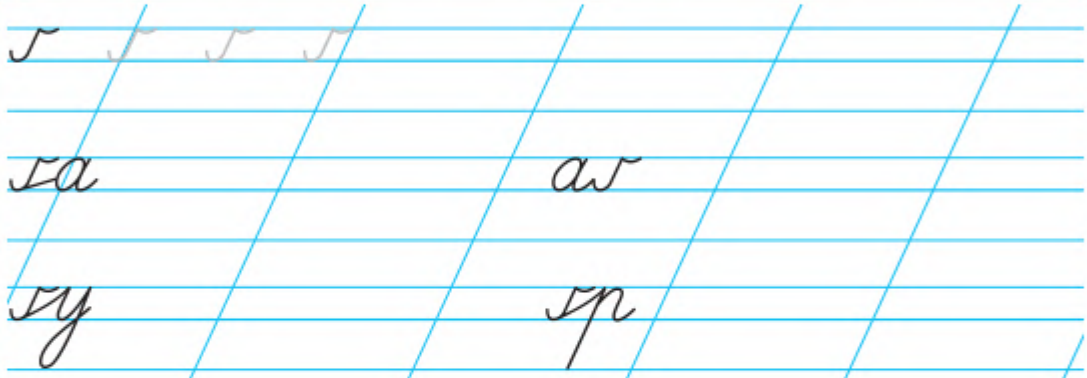
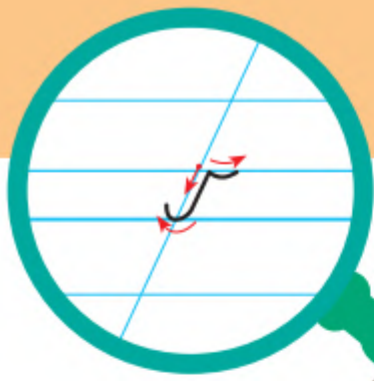

ґа́зда й ґа́з-
ди́ня —
ґара́зд ґа́зду-
вали, —

Аґрус, аґрус, аґру-
стина, —
Мов зелена намисти-
на.—
Аґрус коле, як зри-
вати, —
Швидше мамі пома-

газ

Славно газди газдували!

Дбайлива гава

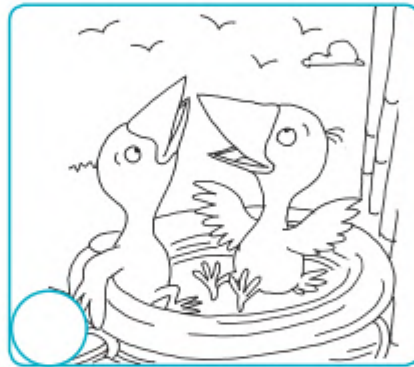
г	а	в	а
п	↓	↓	↓
↓	↓	р	↓

г	а	л	к	а
п	↓	↓	↓	↓
↓	и	↓	↓	↓

Ось гава. А то — гавенята. Гава дала гавенятам зерна. Гавенята ситі.

Малі гавенята літали, падали і набили собі на лобі ґулі. Ґвалт!

Ґаванаґанкупеклазапіканку.

Запитала в малят
ґава:
— Ві пили на ґанку
каву?

Народ скаже,

Ловити ґав. Проґавити.

Г / Р / 2 / 0 - 3 / 2

Г	Г	Г	Г		
Га				Ге	
Гв				Гу	

Гвалт!

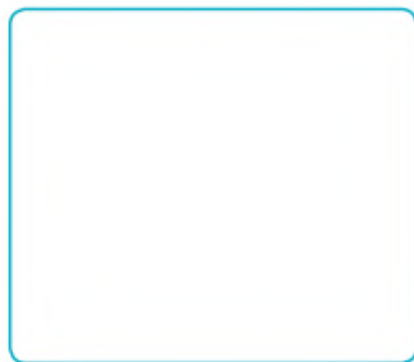
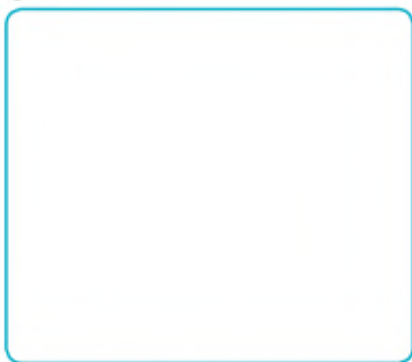
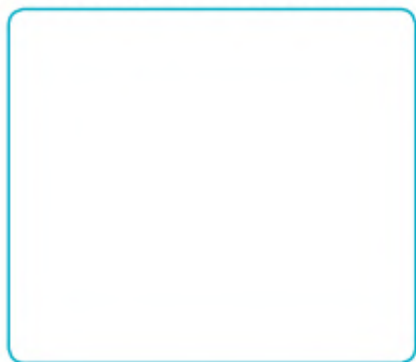

Гава прагавіла гавеня.

По .анку .асало .авеня.

Прочитай слова. Вибери і познач слово ☒ до кожного малюнку.

☐ ґанок
☐ куля

☐ пава

Ґердан

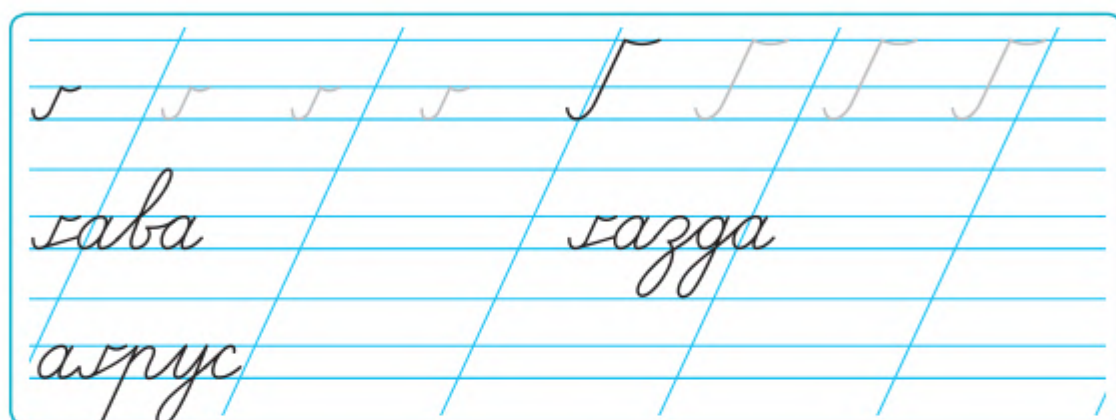
Діти самі сплели і подарували мамі ґердан. То плетене намисто з бісеру. Бісер — дрібні барвисті намистини. Ґердан мамі сподобався.

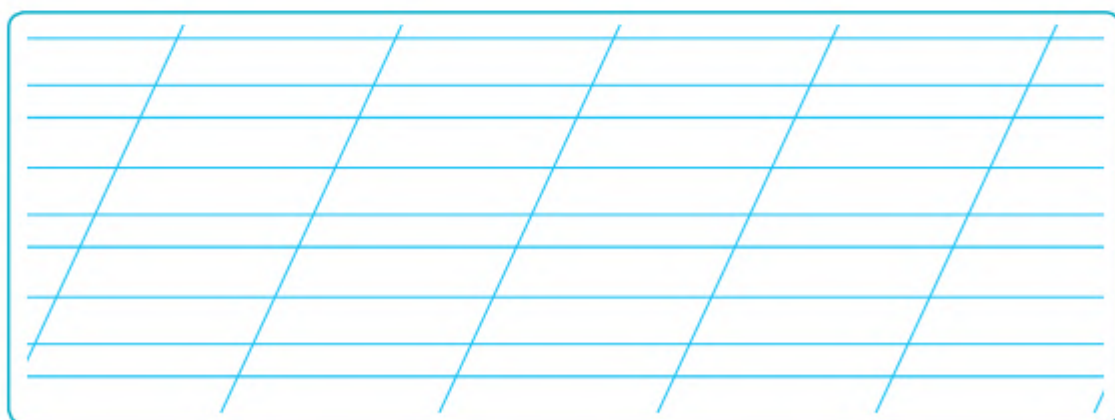
Ґанок

Якось вікна, двері, стіни і дах хати за-сперечалися: хто з них найважливіший? Тільки ґанок мовчав. Він знав, що хата може бути і без ґанку...

Але коли ґазда з ґаздинею посідають на

Гердан мамі сподобався!

Крокодилів урок

Кк

К к
к к
к к
к к
к к

— — — ?

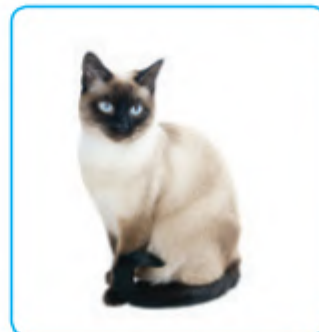
ко – кро ки – кни ку – кру ке –
 кит коза корова котик молоко
 кіт кінь кролик індик колосок

р
у

Крокодила звали
 Кроко,
 Звали Роко, Коко,
 Дил.
 Сам у Нілі він да-

Риба-кит живе
 у морі,
 Кіт — у хаті та ко-
 морі.
 Кит у морі спить
 вночі,

— • —

— • —

к к н н к к к н н к к н н к

к к к к

кн

кр

ок

ек

кит

кит

крит

крок — к + коса — са + дил = ?

Урок — до знань крок.

Пернаті друзі

квак

кулик

канюк

крук

казарка

куріпка

кульон

косар

Дивний рибалка

Миколка сидів на березі озера. Раптом у воду ніби камінь упав. То був кулик. Скоро вилетів він із води. Сів на вербу, ловко підкинув рибину і проковтнув. Потім знову поглянув приглядатися до води.

Відшукай слова

От на букву **К**, мій друже,
Є слова подібні дуже.
Ось **коза** не йде
у **клітку**,

Ось **козак** тримає **квітку**.
Тільки що була **калина** —
А вже дівчина **Килина**.
Кіт і **кит**, **кулак** —

К К К К К К К К К К К К К

К К К К
Ка Кр
Канів
Ковель

Крас- лузі в дити- бать-
Крас- в кали-

Blank handwriting practice lines for the word 'Калина' (Kalina).

ко□а
кр□к

к□ітка
кра□

к□т
кул□к

Корова

Корова — тварина вельми корисна. Вона любить догляд. Тому і говорять: «Корова в теплі — молоко на столі».

* * *

На полі корови. У корів молоко.
Корови: «Му-у-у!» Молока кому?

— Павлику, Олі, Вірі, Левкові.

Чарівна корова

Чарівна корова
різнокольорова —
Йшла по молоко
кольоровиком.

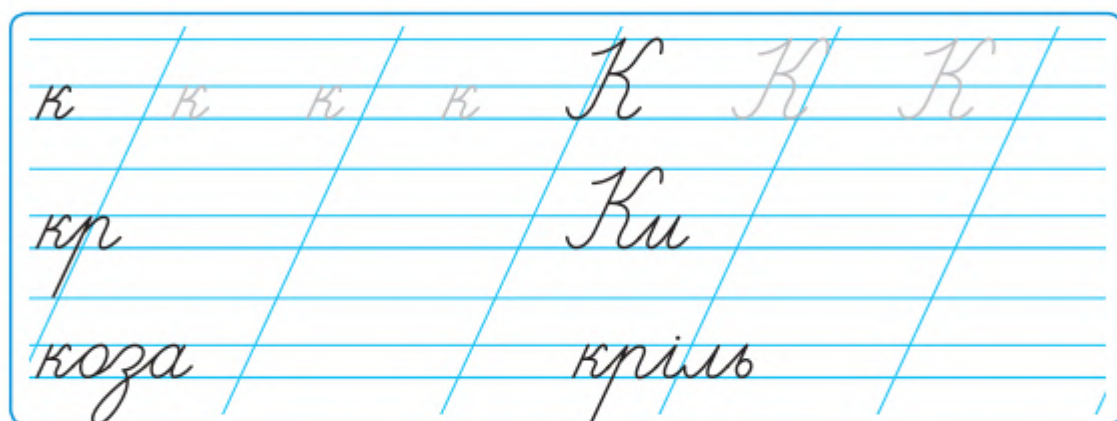
А за нею кіт, кіт:
— Кольоровикам — привіт!
Де ти йдеш, корово,

різнокольорова?

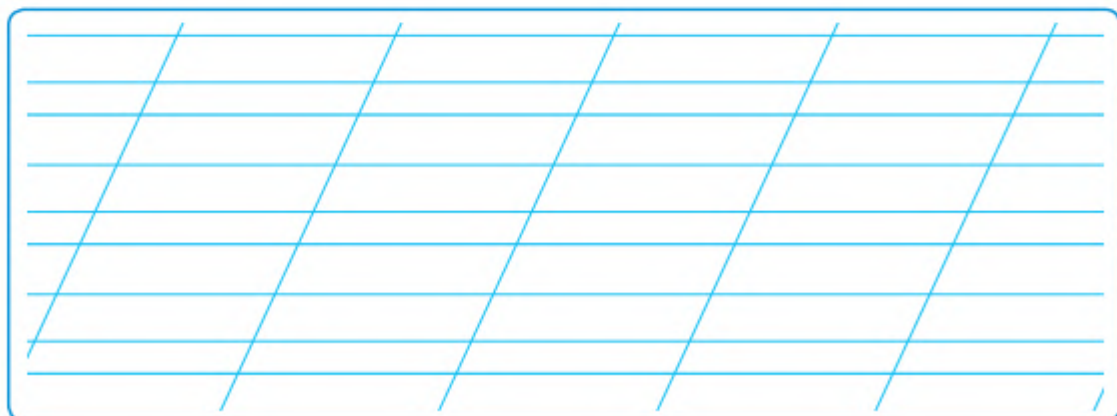
— Йду по молоко
кольоровиком.

Кольоровий кіт, кіт,
Кольоровий світ, світ...
Кольорово йшла собі
Корова.

Корова в теплі – молоко

Весна-красна

T

ЕГ

TT

Г Т

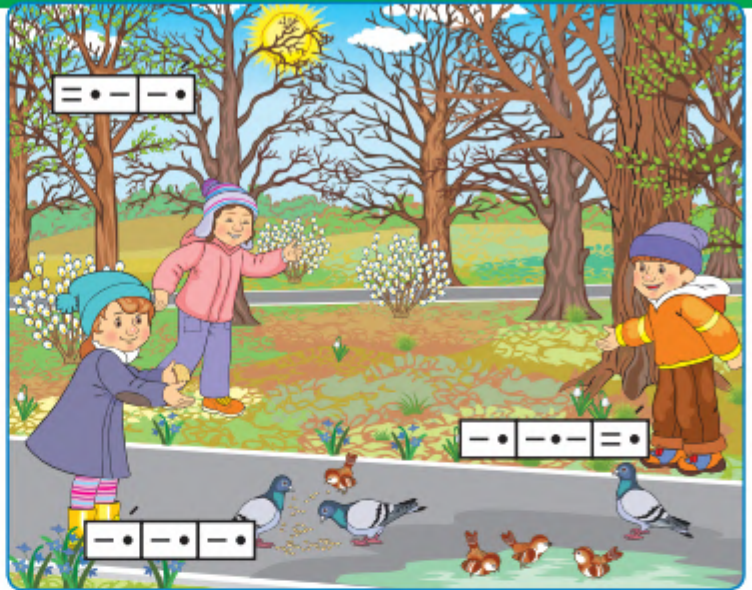
LF

T

T

PE

E

_____ !

грім
град

гро́за
газо́н

галявина
горобина

ГОМІН
ГАРНО

гілка
голка

Благослóви,
мати, —
Весну закликати!
Весну закликати,
Додрукуй склади.

Весна в лісі

Розті́ли сні́□.—По́текли □мі́нкі стру́мки.
□лу́бими пролі́сками́ вкри́лися □дя́віни.
Пта□и поверну́лися до́ рідно□ □зда. □

z z z n n z z n z z n n z z z

z z z z

n

zn

an

zi

zu

zm
i/p

zd
a/p

гуска

загадка

У гуски гарні гусенята.

Гроза погримувала грізно

га — зон
мак
зета

гу — мор
док
сінь

го — ворити
дувати
стюва-

ги — гікати
готати
готіти

Гроза

На небо—насунули темні хмари. Вони стрімко набігали́ одна на одну. Навколо враз—по-темніло́. Піднявся вітер. Загуділо гілля́ дерев. На землю стали падати великі крапли-

Дядько Грім

Був на світі дядько Грім.
Він гримів, грозив усім.

Коли в небі тільки Грім,
Мало радості усім,
А коли у небі

Народ скаже,

Говорить, як грім гримить. Швидка,

Т Т Т Т Т Т Т Т Т Т Т Т Т Т Т Т

Т Т Т Т

Тн

Та

Те

Тр

Талія

Тнат

Таліна і Танна — подружки.

Грізно грима грім горою.

го <

го < $\begin{matrix} \text{ту} \\ \text{ду} \end{matrix}$ >

ва — ти

го < во —

> ти

У Галинки біля ґанку від самісінького ранку
Гуси го́лосно співали, доки голос не зір-
ва́ли.

Голуби

У Гриня голуби. Вони гарні. Гриня доглядав
і годував голубів. Вони гулять до нього: «Гуль-
гуль-гуль». Тому люди звуть голубів гулями.

А в нас до Ганнусі
Гулі прилітають,
Крилами тріпочуть,
Біля ніг сідають.

Д. Гілка

Люлі, люлі, люлі,
Налетіли гулі,
Сіли на воротях
У червоних чоботях,
Стали думати, га-
дати,

Г г г г Г Г

г г г г г г г г

г	г	г	г	Г	Г	Г	Г
гу				Го			
гуси				галуби			

На галубині розтанув сніг.

Пухнасті хмаринки

Xx

X K

у х

у

к

у

к

х

у

х

х

у

к

к

— — — — ?

ха – га хо – го хи – ги хе – ге хі –

хор мох хата горох хати́на хова-
ти

Додрукуй букви.

○маринки-
пу○овинки

вмо́сти-

на ○влин-

у ○лоп□

воло○а́ті

на ○а́ті.

○име́рні

Пухнасті хмаринки

Пухнасті хмари, ніби вата: Поважно плинуть,
гордовито,
Кораблик, квітка, серце, дім, Черкають
крильми небеса.

x x x x x x x x x x x x x x x x x

x x x x

xa

ox

xu

xu

xop

xto

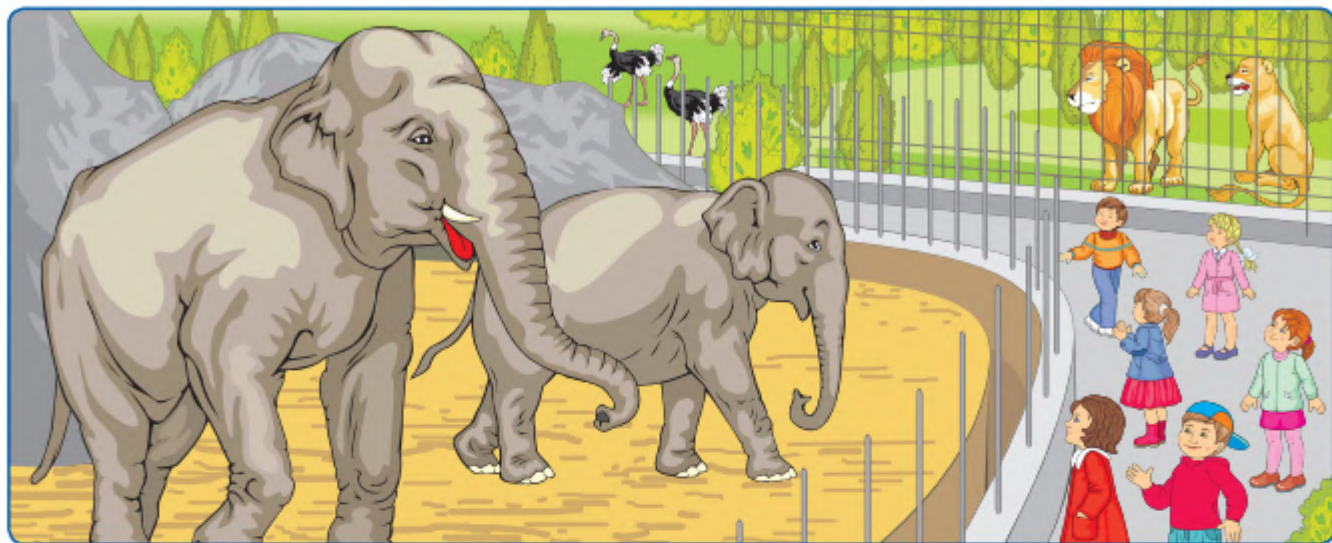
nox

mix

Над дахуи хатуи — хуари.

Хоботи і хвости

Христина і Захар купили книгу. Діти стали розглядати на малюнках слонів. У тварин були великі вуха і короткі хвости. А головне — довгі хоботи! Ними тварини можуть рвати траву, хапати з дерев гілки з листям і відправляти до рота. І не тільки! Завдяки хоботам слони можуть нюхати, пити, дихати,

Різні хвости

Хвости тваринам дуже потрібні. У мавпи хвіст-рука. Ним легко чіплятися за гілки. У білки хвіст-парашут. Він допомагає стрибати по деревах. У риби хвіст-кермо, а у рака

Ховрашок спішить до хати,

х х х х х х х х х х х

х х х х

Хо

Хи

Ха

Хи

Халка

Ховрик

Хі-хі-хі! Ха-ха-ха!
Насмієили ховраха.

Раз горох, два горох!

Одного осіннього дня Ховрик робив запаси гороху на зиму. Він складав у торбинку зернятка і промовляв:

— Раз горох, два горох!

Раптом з-за хмизняка вибіг безтурботний Хомка. Він налетів на друга і розсипав увесь зібраний ним горох.

— Обережно! Хіба так можна! Ех, ти!

— Сам ти «ех, ти». Я тебе туди відведу, де того гороху незміряно!

Друзі взяли за руки і вирушили в дорогу. А по дорозі співали:

— Ідемо тепер удвох

На зиму збирають горох.

Подивися мультфільм. Дізнайся, чим закінчилася ця історія.

Прочитай і порівняй речення: так чи ні?

Так

Ні

Ховрик робив запаси гороху

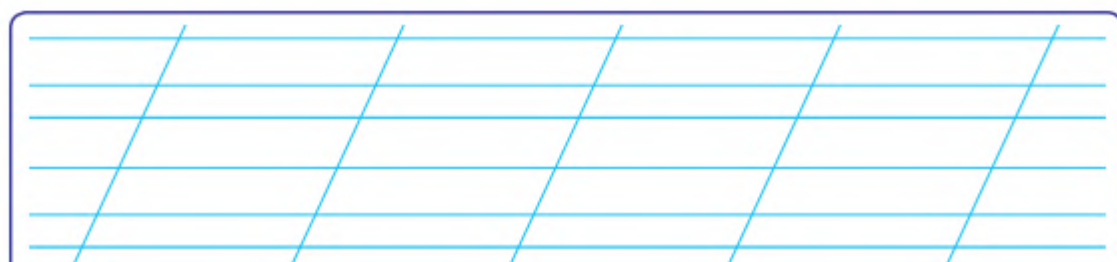
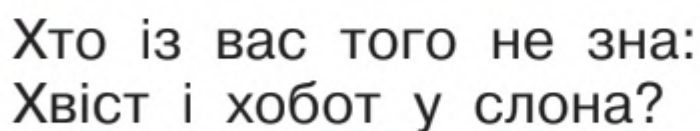
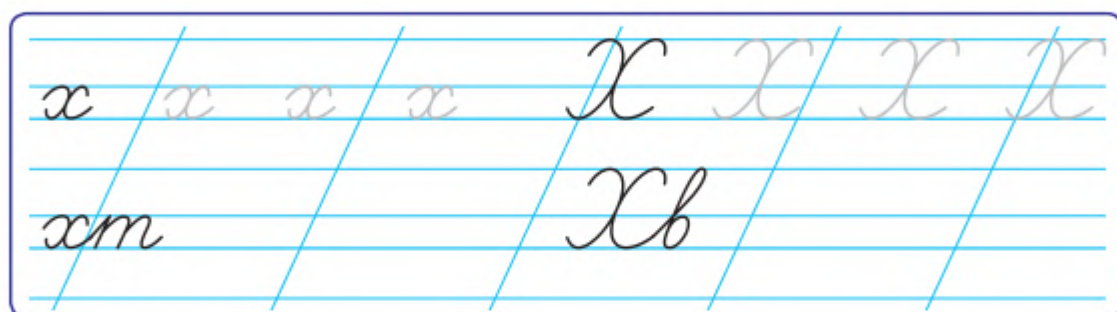
Хомка робив запаси гороху

Увесь зібраний горох розси-

Увесь зібраний горох розси-

По дорозі друзі співали.

По дорозі друзі розмовляли.

Дружити треба вміти

Жж

Ж

Х

К

Ж

Ж

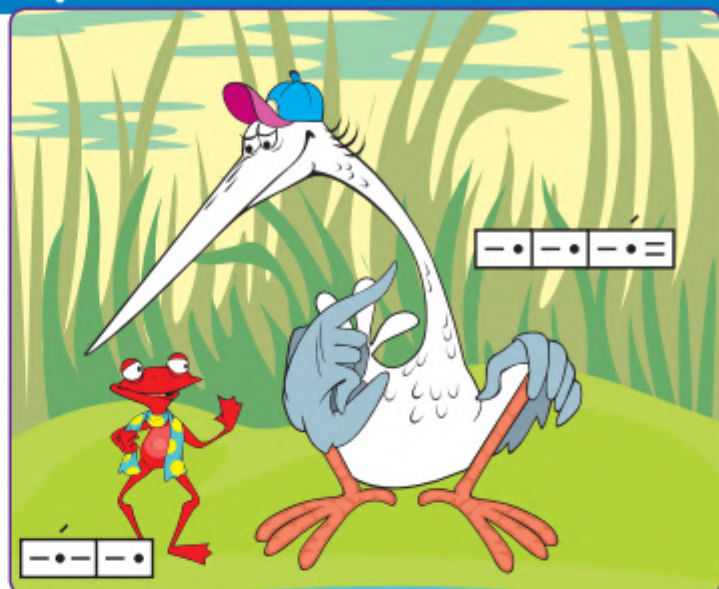
К

Х

Ж

Х

К

— — — — — !

жа – ажжо – ожжу – ужже – еж жжя –

жах жив кажан ножі ожина
жар між жабка вужі жоржина

Друзі

Бегемотик Жоржик жив із мамою Жоржиною і татом Жоржем у зоопарку. Дуже радів Жоржик, коли до нього приходили діти. Тоді він хвалився великим ротиком і круглим животиком. Але діти приходили рідко. Тому Жоржик дуже сумував.

Одного разу хтось сказав біля

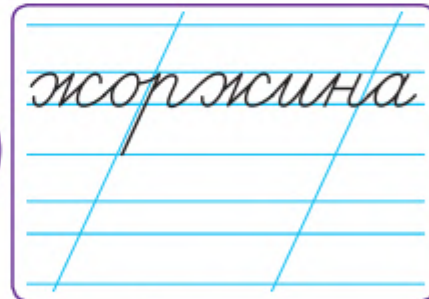
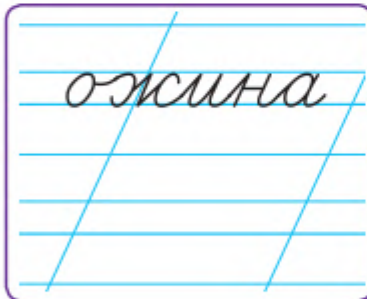
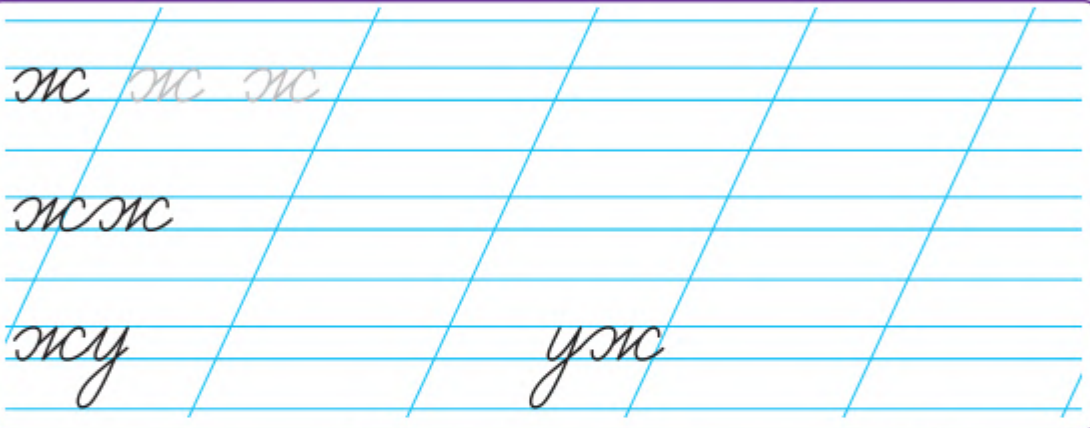
— Кум! Кум!

— Хто ти? — спитав Жоржик.

— Жабка Квака!

— Будемо дружити?

У стоніжки — босі
ніжки,

Осінні жоржини

Восени розквітли жоржини. Жовті, рожеві, лілові, білі — різні.

Біжить Жанна по стежині до квітів. Раптом хтось поряд: «Жу-жу-жу!» А то жук полетів. Ніби каже: «Наздожени мене»!

Збе-
ри букви
у квітках.
Надрукуй

Жаром жевріють* —
жоржини — —
У садочку вздовж
стежини.
На пелюстки поди-

Стоять жоржини мо-
крі-мокрі, — —
Сплять діамантові
жуки.

Під грушею у дикій

* Жевріють — виблискують яскравим світлом.

Ж Ж Ж Ж Ж Ж Ж Ж Ж

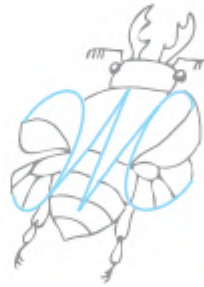

Ж Ж Ж Ж

Же

Жо

Женя

Жанна

Жатка жваво жито жне.

Жов-

стежи-

жор-

біля

ро-

Blank handwriting practice lines for the letter 'а'.

жа — аж жо — ож жу — уж же — еж
жжя — жжі

жах	жив	кажан	ножі	ожина
жар	між	жабка	вужі	жоржина

ні > ж — сте > ж — ка > ж —

Жовтий жук у житі жив,
Жук із жабками дружив,
Жартувати жук любив.
Жабок жук завжди дражнив.

Розмова

Сиділи дві жабки біля ставка.

Була в них розмова така:

— Ква? — питала перша жабка
стривожено дуже.

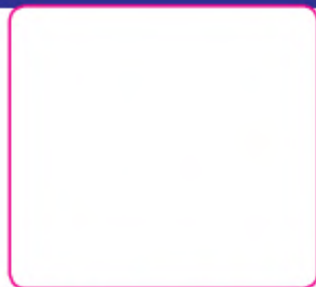
— Ква-ква-ква, — відповіла друга байдуже.

— Ква-ква-ква? — перепитала перша жабка
знову.

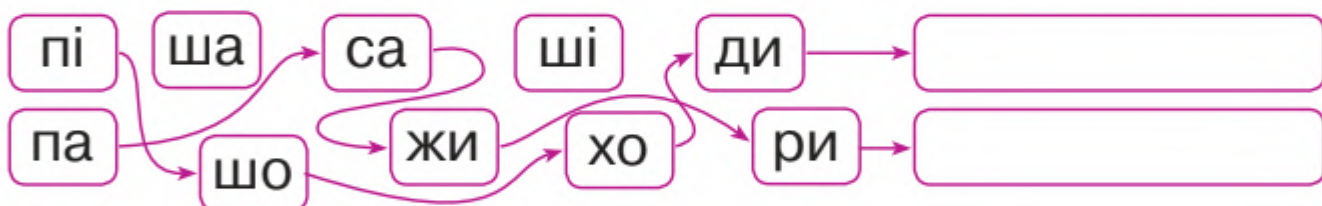
І на тому закінчилася в жабок розмова.

Дмитро Пилипенко

Допитливі школярки

ша – шо – шу – ши – ше еш – иш –
шина швидко шукати Сашко старші
машина шумно шаліти Мишко молодші

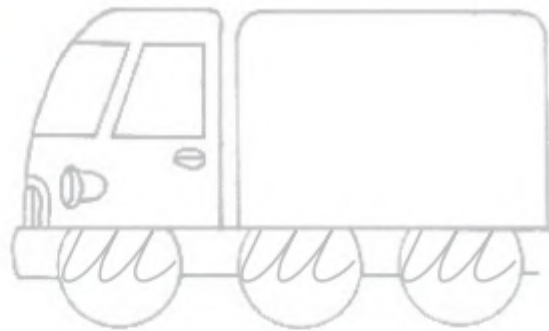
Про машини

Сашко — старшокласник. Він розказав першокласникам про різні машини.

— Для деревезення вантажів потрібні ваговози, вантажівки, самоскиди.

— Пасажирів перевозять в автобусах, трамваях, тролейбусах, таксі.

Шаміль і Мишко шукали на плакаті, швидко показували і називали машини. Допитливі

и и и и и т и и и и и и и и

и и и и

иу

ам

иум

нам

шина

ма

машини

вірші

Машини шумить шинами.

Наша школа

На пустирі збудували нову школу. Гарні
білі будинок на три поверхи. Першо-
класники посадили навколо школи багато
дерев: каштани, клени, липи, березу, горо-
бину. Посадили калину і шипшину. Мине
ас. Зашумлять дерева біля школи. А калина
і шипшина будуть радувати пишним вітом.

У якій школі навчаєшся ти? Розкажи.

школа – а + яр =

зорі – рі + шина – на + т =

шарф – рф + хижак – жак =

шапка – пка + ш + килим – лим =

Усім відомо, що без
школи,
Без знань, що мусиш
там здобуть,
Не станеш у житті ніколи

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

U U U U

Ua

Uk

Uu

Uy

Україна!

Масло і науки — існу.

Смішарики

Одного разу Ньюша, Крош, Лосяш і Бараш домовилися зустрітися в .

Ньюша жила близько, тому дісталася пішки.

— Ну, ось, так завжди! Знову перша, — незадоволено пробурмотіла Ньюша. — Де вони всі?

А Крош, Лосяш і Бараш тільки-но прибули на . Але вхід до був з іншого боку дороги.

— Біля зупинки повинна бути , — нагадав Крош.

— Хто? — здивувався Лосяш. — Хіба ми в зоопарку?

— Ні, потрібна для переходу дороги. Дивись, накреслені довгі білі смуги. По них і треба переходити. Тоді зупиняться

Напиши імена смішариків.

Ло-

Крош

Ба-

Шуша

Нюша

A set of handwriting practice lines. It consists of six horizontal blue lines. On each line, there are six slanted blue strokes, each starting from the bottom line and ending at the top line, forming a series of parallel diagonal lines.

Абетка харчування

Йй

Й

и

и

Й

й

й

и

Й

— — — !

ай

ой

ей

ий

уй

ій

йо

мій
твій

рий
рій

йод
йог

сітий
голодний

свіжий
корисний

ви + мий =

ви + пий =

Які молочні продукти тобі подоба-

Любить Йосип йогурт пити,

Молоко дає нам сир, Йогурт, масло і кефір.

й й и и и й й и и й й и и й й

й й й й ї ї ї
и й їо

Який
на
смак?

Їод — усли відрами ліжи.

Їогурт — корисний продукт.

Йоржик Йосипа вколов.
Йод попик — тож будь здо-
ров!

Ліна Біленька

Райдуга

Була спекотна погода. То у був гар-
ний настрій. Воно грало, гріло і веселилося.
А всім було занадто гаряче.

І ось одного разу вдень полив рясний
. Він привітався з деревами, квітами
і травами, полив землю.

Тоді простягнуло до крапельок про-

га > < $\begin{matrix} \text{н} \\ \text{к} \\ \text{р} \end{matrix}$ < $\begin{matrix} \text{д} \\ \text{г} \end{matrix}$

йка

ба га ма со ла бі

Не забувай!

Не порушуй правил!

Стій, доки трамвай не пройде.

Обходити трамвай треба тільки спереду.

Переходити трамвайні рейки треба обереж-

Знайди і наведи літери.

мій

твій

його

його

старій

новій

Вітаю тебе!

Ще один зошит добігає кінця. Чого ти навчився чи навчилася? Яким ти став чи стала? Поміркуй над своїми до-

Познач зафарбованими кружечками слова,

Ти який?

☐ старанний

☐ уважний

☐ розумний

☐ наполегливий

☐ охайний

☐ кмітливий

☐ спостережливий

☐ товариський

☐ радісний

☐ допитливий

Ти яка?

☐ старанна

☐ уважна

☐ розумна

☐ наполеглива

☐ охайна

☐ кмітлива

☐ спостережлива

☐ товариська

☐ радісна

☐ допитлива

УКРАЇНСЬКА МОВА

БУКВАР

1 КЛАС. ЧАСТИНА 4

Особливості навчального посібника:

- сучасний дизайн та дитячий стиль викладу навчального матеріалу
- унаочнення матеріалу
- блочний підхід до розгортання тем

Інтернет-підтримка дозволить:

- переглянути презентацію до написання кожної букви
- ознайомитися з додатковими матеріалами до уроків

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

